

СТАНОВИЩЕ

върху дисертационен труд за получаване на образователната и научна степен „доктор” в област на висше образование 6. Аграрни науки и ветеринарна медицина, професионално направление 6.5 Горско стопанство, научна специалност „Лесомелиорации, защита на горите и специални ползвания на горите“

Автор на дисертационния труд: инж. Веселин Георгиев Иванов

Тема на дисертационния труд: ЗДРАВΟΣЛОВНО СЪСТОЯНИЕ НА ДЪРВЕСНАТА РАСТИТЕЛНОСТ В ПОЛЕЗАЩИТНИ ГОРСКИ ПОЯСИ В СЕВЕРОИЗТОЧНА БЪЛГАРИЯ И МЕРКИ ЗА ПОДОБРЯВАНЕ

Научен ръководител: чл.-кор. дн Георги Цветков Георгиев

Член на научното жури: - доц. д-р Катя Георгиева Тренчева професионално направление 6.2 „Растителна защита“, научна специалност „Растителна защита“ (Ентомология), Лесотехнически университет, Агрономически факултет/ Заповед № РД - 15-248 /13.05.2026 г.

1. Кратко представяне на докторанта.

Докторантът инж. Веселин Георгиев Иванов е магистър-инженер по икономика на горското стопанство, завършил Лесотехническия университет – гр. София през 2013 г. Професионалното му развитие е свързано изцяло с горския сектор, като в периода 2013–2024 г. заема различни длъжности в системата на горското стопанство. Като лесничей в ТП ДГС – Добрич и ръководител участък горско стопанство в ТП ДЛС - Балчик придобива значителен практически опит в управлението, стопанисването, опазването и възобновяването на горските територии. От 2024 г. докторантът е асистент в Института за гората при Българската академия на науките, където развива научноизследователска дейност в областта на защитата на горите. Работата му е свързана с теренни изследвания, оценка на здравословното състояние на дървесната растителност, идентифициране на насекоми вредители и гъбни патогени, както и участие в научни проекти. Съчетаването на практическия му опит с научната дейност осигурява добра професионална подготовка за разработване на дисертационния труд.

2. Обща характеристика на дисертацията – обем и структура.

Представеният дисертационен труд е разработен в обем от **153 страници и включва 82 фигури**. Трудът е структуриран съобразно изискванията за научна разработка и включва основните раздели: увод, литературен обзор, цел и задачи, материал и методи, резултати и обсъждане, заключение, изводи, научни и научно-приложни приноси, използвана литература. Изложението е логично организирано, като отделните части са добре свързани и осигуряват последователно представяне на изследователския проблем. Литературният обзор представя състоянието на научните изследвания, методичната част е ясно описана, а резултатите са представени с необходимата онагледеност чрез таблици, фигури и графики. Дисертационният труд се отличава с добре подбрана структура и балансирано съотношение между теоретична постановка, методология, експериментални резултати и практически изводи. Обемът и съдържанието му съответстват на изискванията за придобиване на образователната и научна степен „доктор“.

3. Актуалност на проблема.

Проблематиката, свързана със състоянието, устойчивостта и управлението на полезащитните горски пояси в Североизточна България, е актуална и притежава висока научна и практическа значимост. Полезащитните горски системи изпълняват важни екологични, почвозащитни и стопански функции, свързани с ограничаване на ветровата ерозия, регулиране на микроклимата, запазване на почвената влага и подобряване устойчивостта на земеделските ландшафти. Актуалността на изследването се определя и от наблюдаваните през последните години процеси на влошаване на здравословното състояние на редица дървесни видове в полезащитните пояси. Засушаванията, климатичните промени, застаряването на насажденията и увеличаването на биотичния натиск от вредители и патогени създават необходимост от задълбочени изследвания и разработване на подходи за възстановяване и устойчиво управление на тези системи. В този аспект представеният дисертационен труд разглежда важен и недостатъчно проучен проблем, който има както фундаментално, така и практическо значение за горското стопанство.

4. Литературна осведоменост.

Литературният обзор показва много добра осведоменост на автора относно развитието, същността и съвременното значение на полезащитното лесовъдство като направление на агролесовъдството. Разгледани са основните теоретични постановки, свързани с функциите на полезащитните горски пояси, тяхното историческо развитие, принципите на създаване и особеностите на видовия състав и стопанисването. Авторът правилно представя полезащитните горски пояси като комплексни агролесовъдски системи, чиято ефективност зависи от взаимодействието между дървесната растителност, условията на средата и правилното управление. Добре са представени екологичните функции на поясите – регулиране на микроклимата, ограничаване на ветровата ерозия, подобряване на водния режим и повишаване устойчивостта на земеделските територии. Положително впечатление прави използването на широк кръг литературни източници – общо 151 публикации, от които 55 на български език и 96 на латиница. В обзора са включени както фундаментални трудове, свързани с развитието на теорията и практиката на полезащитното лесовъдство, така и съвременни изследвания, свързани с дистанционните методи за наблюдение и оценка на горските екосистеми.

5. Цел, задачи и методи на изследване.

Целта на дисертационния труд е ясно формулирана и е насочена към комплексна оценка на здравословното състояние на дървесните видове в полезащитните горски пояси, установяване на основните фактори, водещи до тяхното влошаване, и разработване на мерки за подобряване на устойчивостта им. Поставените задачи са логично свързани с целта и обхващат основните направления на изследването – инвентаризация и оценка на състоянието на поясите, установяване на причините за деградационните процеси, проучване на насекомните вредители и гъбните патогени, както и разработване на подходи за мониторинг и реконструкция. Използваната методика е комплексна и съчетава класически лесовъдски методи за оценка на състоянието на дървесната растителност със съвременни технологии. Това позволява получаване на достоверна информация за пространственото разпространение и динамиката на уврежданията.

6. Значимост на получените резултати, интерпретации, онагледеност и изводи.

Получените резултати представляват съществен принос към познанията за състоянието, устойчивостта и управлението на полезащитните горски пояси в България. Изследването има висока научна и практическа значимост, тъй като представлява първото за последните десетилетия комплексно и задълбочено проучване на здравословното състояние на дървесните видове в полезащитната система на Южна Добруджа – регион с ключово значение за развитието на полезащитното лесовъдство в страната. Особено значим е мащабът на проведеното изследване, обхващащо представителна извадка от 190 полезащитни горски пояси, включващи широк спектър от дървесни видове, различни по произход, възраст и здравословно състояние. Това осигурява надеждна основа за оценка на съвременното състояние на поясите и за установяване на основните фактори, определящи тяхната деградация. Резултатите дават възможност за цялостна оценка на влиянието на комплекса от абиотични и биотични фактори върху здравословното състояние на дървесната растителност. Установените процеси на влошаване и деградация при редица важни дървесни видове, включително представители на родовете *Fraxinus*, *Quercus*, *Ulmus* и *Acer*, имат важно значение за бъдещото управление и реконструкция на полезащитните системи. Съществен принос представлява изясняването на ролята на основните насекомни вредители и гъбни патогени, свързани с отслабването и загиването на дърветата. Получените данни за видовия състав, биологичните особености и въздействието на установените вредители и патогени допълват съществуващите познания и създават основа за разработване на ефективни мероприятия за ограничаване на негативните процеси. Положително следва да се оцени използването на съвременни методични подходи за мониторинг. Прилагането на тези технологии разширява възможностите за бърза и обективна оценка на пространственото разпространение на уврежданията и за проследяване на динамиката на здравословното състояние на полезащитните горски пояси. Получените резултати са добре систематизирани, подробно анализирани и онагледени чрез подходящи таблици, графики и карти, което улеснява тяхната интерпретация и практическо приложение. Направените изводи произтичат логично от проведените изследвания и отразяват основните закономерности, установени в хода на проучването. Особено значение имат направените препоръки относно избора на дървесни видове за бъдеща реконструкция и подобряване на устойчивостта на полезащитните пояси, както и оценката на допуснати слабости при тяхното създаване и стопанисване. Това придава на изследването не само теоретична, но и значима практическа приложимост. В заключение може да се приеме, че получените резултати са значими, научно обосновани и с висока практическа стойност. Те допринасят за по-доброто разбиране на причините за влошаване на състоянието на полезащитните горски пояси и предоставят научна основа за тяхното устойчиво управление, мониторинг и възстановяване.

7. Приноси на дисертационния труд.

Дисертационният труд съдържа значими научни и научно-приложни приноси. Установени са основните биотични фактори, свързани със съхненето и деградацията на основни дървесни видове в полезащитните горски пояси. Получени са нови данни за гъбни патогени, насекомни вредители и техните връзки с дървесните видове, включително нови за страната находки и трофични асоциации. Разработени и приложени са съвременни методи за оценка и мониторинг на състоянието на полезащитните пояси. Разработената комплексна методика за оценка на структурата, функционалното състояние и здравния статус на

поясите има практическа приложимост при планиране на мероприятия за управление, реконструкция и възстановяване.

8. Критични бележки и въпроси. Нямам критични бележки и въпроси.

9. Оценка на качеството на научните публикации.

За разработването и апробирането на резултатите са представени 3 научни публикации, свързани с тематиката на дисертацията. Една от публикациите е в международно реферирано списание с импакт фактор, а останалите са публикувани в специализирани научни издания и сборници от научни конференции. Публикациите представят основни резултати от дисертационното изследване и показват необходимата научна активност и принос на докторанта.

10. Личен принос на докторанта.

Докторантът има съществен личен принос при провеждането на теренните изследвания, събирането и анализа на експерименталните данни, оценката на здравословното състояние на полезащитните горски пояси и установяването на основните фактори, свързани с тяхната деградация. Личният му принос се изразява и в прилагането на съвременни методи за мониторинг, обработката и интерпретацията на получените резултати, както и във формулирането на научни и практически препоръки.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ:

Въз основа на научените и приложените, от докторанта, различни методи на изследване, правилно изведените експерименти, направените обобщения и изводи считам, че представеният дисертационен труд отговаря на изискванията на ЗРАСРБ и Правилника за условията и реда за придобиване на научни степени и за заемане на академични длъжности в БАН, което ми дава основание да го оценя **ПОЛОЖИТЕЛНО**.

Позволявам си да предложа на почитаемото Научно жури да гласува положително и да присъди на **Веселин Георгиев Иванов** образователната и научна степен **“доктор”** в област на висше образование 6. Аграрни науки и ветеринарна медицина, професионално направление 6.5 Горско стопанство, научна специалност „Лесомелиорации, защита на горите и специални ползвания на горите“.

Дата: 10.07.2026 г.

ИЗГОТВИЛ СТАНОВИЩЕТО:

/ доц. д-р Катя Тренчева/